

Roman

 DIN
2

ILUSTROVAN DRUŽINSKI ČEDNIK · IZHAJA V ČETRTAK

III. leto

V Ljubljani, 2. septembra 1931

Štev. 36

Spet med živimi

Napisal Peter P.

Ne — ne sklenejo se vsi zakoni v nebesih!

Tudi čevljar Tobija Murk je bil na tem, da podpiše ta stavek.

Mnogi zakoni so podobni kruhu: čim starejši so, tem bolj so užitni. Pri mnogih pa je narobe.

Ko je Murk pred leti pripeljal svojo zalo Jedrt domov, se mu ni niti sanjalo, kakšnega hudiča je dobil. Če bi bil takrat slutil, da bo njegovo življenje zgolj neprestan boj, bi se bil najbrž malo premislil. Toda Tobija se je ravnal po splošnih zgledih in storil nekaj čisto človeškega, to je, najprej se je oženil, in šele potem je jel razmišljati o tem ne ravno nevažnem dejanju.

Tobiji je sicer dala dobrotna narava na pot v življenje tudi nekaj humorja; toda izkazalo se je, da ga je dosti premalo, da bi z njim „ukrotil“ neprestano bevskanje svoje „boljše“ polovice. Siromak je zato iskal utehe v tistem filozofskem sistemu, ki ima zaradi svojega notranjega ognja nemalo privrženecv — namreč v filozofiji alkohola.

Pa tudi ta modrost ima svoje meje: zoper elementarne sile, kakršne so potresi, povodnji in prepirljive ženske, ne opravi nič.

In tako se je zgodilo, da je nesrečni Tobija, nekega lepega dne meni nič tebi nič pobegnil pred nabrušenim jezikom svoje Jedrti in izginil kakor kafa.

KOPALKA IN TELEFON

(Foto Metro)

Gospo Jedrt je ta nepričakovani korak, ki ga svojemu potrpežljivemu možu nikoli ne bi bila prisodila, zelo potrl. Njen strah pa se je izpremenil v pravičato grozo, ko je teden dni po Tobijevem skrivnostnem nestanku dobila od njega tole pisanje:

„Ko dobiš tole pismo, ne bom več med živimi. Tvoj bivši Tobija.“

Zdaj šele se je začelo jadikovanje! Njen dobri, potrpežljivi mož je torej zaradi nje šel v smrt! Globok kes je prevzel drugače tako trdo ženo in ji zagretil življenje.

Čez mesec dni so našli truplo, ki je moralo več tednov ležati v vodi; sodeč po obleki to ni mogel biti nihče drugi kakor njen nesrečni mož. Tega mnenja so bili tudi Tobijevi sorodniki.

Tako so priredili pogreb. V izprevodu so šli neutolažljiva vdova, nekaj sorodnikov in pokojnikovi tovariši.

Obredi so bili pri kraju in tedaj so pristopili grobarji, da opravijo svoje žalostno delo.

Takrat pa se je vdovi utrgal iz grla nečloveški krik in (Se nadaljuje na strani 516.)

KRONIKA TEDNA

Ne poljublajte psov!

Koliko dam je, ki greše zoper to prepoved! Ne samo, da to ni estetično — o okusu, bi nam cenj. dame lahko oporekle, se ne da debatirati — tudi nevarno utegne biti. O tem je najboljši dokaz tragična smrt neke Angležinje, 69 letne Marije Linnell. Špet nov primer za to, kaj se zgodi, če se ženske navzamejo gnusne navade, da poljublajo pse, je vzkliknil westminstrski sodni zdravnik, ko je omenjena dama v hudih bolečinah podlegla operaciji. Napravil se ji je bil gnojen mehur, velik kakor kokosov oreh, ki so ji ga morali operirati. Doma je imela kodrastega foksterijerja, ki ga je ob vsaki priliki poljubljala. Patolog dr. Taylor je po operaciji potrdil, da se je pokojnica zastrupila ali s tem, ker je psa poljubljala, ali pa, ker je psa božala in ne da bi se bila potem temeljito umila, sedla k obedu.

*

Tole vest so prinesli listi:

Neki nemški lekarnar se je mudil v Londonu. Recimo, da mu je ime Müller. V soboto se je odpeljal na izlet. S seboj je imel kovčeg in to, kar je bilo v njem, bi zadoščalo za usmrtilcev tridesetih ljudi. Ko se je v ponedeljek vrnil z izleta v London, v kovčegu ni bilo več strupov. Namestu njih pa je ležala v njem nežna damska nočna srajca. Angleška policija mrzlično išče strupe.

Niso pa listi prinesli drugega dela vesti, ki bi se takole glasil:

Tudi Müllerjeva žena mrzlično išče. Zdi pa se, da ima ona svojo posebno teorijo, ker namreč ne išče strupov, nego tisto damo, ki je svojo nočno srajco pozabila v kovčegu...

*

Pred vojno in po vojni smo bili vajeni čitati, da imajo Francozi med vsemi narodi najmanj otrok. V Franciji se je uveljavil sistem rodbin z dvema otrokoma, in posebno Nemci so radi kazali na svoje zapadne sosede, češ da kot narod propadajo. Kaj pa bodo Nemci zdaj rekli, ko je njihova lastna statistika pokazala, da so oni še na slabšem kakor Francozi? Statistik Ernest Kohn namreč dokazuje na podlagi števil, da nemške rodbine po večini nimajo ne 2 otrok, ne enega, nego — nobenega! Takale je slika te statistike:

zakonov brez otrok 40%
zakonov z 1 otrokom 13%
zakonov z 2 otrokoma 20%
zakonov s 3 otroki 12%
zakonov z več otroki 15%

Te številke pa veljajo samo za povprečje vse Nemčije. V vele mestih je statistika še hujša. Tako je n. pr. v Berlinu 54% zakonov brez otrok!

Njegov duh

Povest nesrečne ljubezni

Napisal M. E. Braddon

(Gl. „Roman“ št. 34 in 35)

Zimski dnevi so postajali daljši, in nastopila je zgodnja pomlad. V jasnih marčevih dneh je Suzana vsako popoldne po južini posedela kako uro pri ročnem delu, med tem pa je Robert opravil svoja dela zunaj hiše. Čeprav je bilo milo vreme, sta še vedno imela ogenj v kaminu; Suzana je navadno sedela pri odprtem oknu, kjer je na polici stal lonček s trobenticami, in krpala srajce svojemu možu.

Nekega večera je Robert Ashley delj kakor po navadi ostal zunaj. Ker je bilo že temno, je Suzana odložila šivanje in sklenila roke v naročju ter se zagledala v svoje misli: v misli o svojem zakonskem življenju in letih pred poroko — letih, ki se ji je spomin nanje vselej združil s podobo Johna Grangerja, tovariša njenih dekliških dni. Zelo nelepno je napravil, da ji ni pisal. Zdelo se ji je, da njegova ljubezen ne more biti tolikšna, drugače bi ji bil vendar izpolnil željo. Ni mu mogla pravi oprustiti te zani Karnosti, čeprav je bila tako vesela, da je živ in zdrav.

Soba je bila precej velika; staroverska soba z nizkim stropom, prepreženim s težkimi tramovi — pol soba, pol kuhinja, z velikim, odprtim kaminom na enem koncu, kjer so polena pravkar vzplamtela v rdečem zubliv. Drugače pa je le zdaj pa zdaj šinil medel žarek svetlobe iz njih. Zraven ognjišča je stal s katunom prevlečen naslanjač, kamor je vsak večer prišel Robert Ashley pokaditi pipo tobaka.

Suzana je sedela pri odprtem oknu in zamišljeno gledala na vrt, kjer so se v somraku svetile narcise in prve trobentice. Šele udarci ure v kotu, ki je bila osem, so jo

zbudili iz sanjarenja. Pobrala je šivanje, ki ji je padlo na tla, in vstala. Pri tem je nehote pogledala proti kaminu in se zdrznila: naslanjač ni bil več prazen.

„Robert!“ je kriknila. „Kako si tiho stopil v sobo, da te nisem čula!“

Nihče ji ni odgovoril, in njen glas je čudno odjeknil v prazni sobi.

„Robert.“ je poklicala glasneje; toda postava na stolu ni odgovorila in se ni zganila.

Tedaj jo je zgrabila nenadna groza, in mahoma je vedela, da to ni njen mož. Pretemno je bilo v sobi, da bi mogla razločiti obraz moža, sedečega v naslanjaču, z rokami iztegnjenimi proti kaminu. Zdaj je vedela, vedela kakor še ničesar tako dobro v svojem življenju: to ni bil Robert Ashley!

Počasi je stopila proti ognjišču in se ustavila korak pred skrivnostno postavo. Iz kadečih se polen je takrat šinil droben plamen svetlobe in ji za trenutek osvetlil obraz.

Bil je John Granger!

Suzana Ashley je hotela govoriti; toda besede ji niso prišle iz ust. In vendar ni bilo nič posebno strašnega, da ga je tako iznenada zagledala pred seboj. Anglija ni tako daleč od Amerike, da ne bi človek mogel priti čez morje in se nepričakovano pokazati pred svojimi prijatelji.

Polena na ognjišču so se prasketaje zrušila, rdeč zubelj je šinil iz njih in razsvetlil sobo. Stol je bil prazen!

Suzana je kriknila. Skoraj isti trenutek se je pokazal na vratih Ashley.

„Kaj ti je, Suzana?“ se je začudil. „Kaj se je zgodilo, srček?“

Stekla je k njemu, omahnila mu na prsa in krčevito zaihtela. Potem pa se je z vsem naporom svoje volje pomirila in povedala možu, da se ji je prikazal duh Johna Grangerja.

Robert se je zasmel.

„O, ti otrok! Kakšne strahove pa hočeš še videti? Granger je živ in zdrav onkraj morja v Ameriki. Kakšna senca je morala biti, nič drugega, in ti si v njej videla podobno svojega prijatelja, svoje domišljije. Ni čuda, da se ti prikazuje njegov duh, ko pa vedno nanj misliš!“

„Ne spodobi se, da tako govoriš, Robert,“ ga je odločno zavrnila. „To ni bila domišljija. John Granger je mrtev in meni se je prikazal njegov duh.“

„Desetega decembra še ni bil mrtev, toliko je gotovo. V banki imajo njegovo pismo s tem datumom. To mi je Simmons povedal.“

Suzana je žalostno odkimala.

„Robert, nekaj mi pravi, da sploh ni videl Amerike,“ je odgovorila. „Sama si ne znam pojasniti, kako je to, a tega prepričanja mi ne vzameš.“

„Mrtveci ne pišejo pisem, Suzana, in tudi ne dvigajo denarja v bankah.“

„Ta pisma je moral pisati nekdo drugi.“

„Nezmisel, srček! V banki vendar prav dobro pozna Johnov rokopis, lahko mi verjameš! Misliš, da bi jih bilo tako lahko preslepariti? A če je že tako, pojdem jutri spet k Simmons. Dober prijatelj sem z njim, saj veš, in trdno sem prepričan, da mi pojde v tej stvari na roko. Vprašal ga bom, ali so dobili še kaj pisem od Grangerja, in prosil ga bom, da mi da njegov naslov.“

Suzana ni več omenila strahotne prikazni v naslanjaču. Nič več ni poskušala prepričati svojega moža, da je to, kar je videla, kaj več kakor samo plod njene domišljije.

Ves večer je bila čudno tiha, čeprav se je na vso moč trudila delati se, kakor da se ne bi bilo nič zgodilo.

Drugi dan je Robert Ashley govoril z Mr. Simmonsom in ko se je vrnil domov, ni mogel skriti zadovoljstva nad uspehom svojih poizvedb. John Granger je bil prav te dni spet pisal iz Amerike po pet sto funtov in se je pohvalil, da mu gre prav dobro. Bil je še zmerom v New Yorku, in Mr. Simmons je dal Robertu Ashleyu njegov naslov.

Suzana je svojemu prijatelju še tisti popoldan pisala, mu povedala, kaj je videla, in ga prosila, naj ji odgovori in jo pomiri. Naposled je bilo pojasnilo, ki ga ji je prinesel njen mož iz banke, vendarle dokaj pomirjujoče, in tako si je jela tudi sama prigovarjati, da ji je prikazen zaigrala njena prerazdražena domišljija.

Spet je minil mesec in vnovič se ji je v somraku prikazala ista podoba. To pot je prikazen stala in se z levo lehtjo opirala na okrajek kamina. Strmela je v Suzano, ki se je pravkar vrnila v sobo z vrta, kamor je bila stopila po kratkem oprasku.

Ogenj v kaminu je bil to pot večji in soba je bila razsvetljena kakor takrat. Polena so gorela z mirnim plamenom in njih odsev je komaj zaznavno plapolal na nepozabnem obrazu. Z izrazom, ki se ji je zdel očitajoč in proseč

„ROMAN“ STANE

1 mesec 8 Din, ¼ leta 20 Din, ½ leta 40 Din, vse leto 80 Din. Na razpolago še vse številke. Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393.

Na tujem, vse leto:

v Angliji 9 šillingov, Avstriji 14 šillingov, Belgiji 14 belg, na Češkoslovaškem 70 kron, v Egiptu pol funta, Franciji 50 frankov, Holandiji 5 goldinarjev, Italiji 40 lir, Nemčiji 9 mark, Severni Ameriki 2 dolarja. Povsod drugod na leto 120 Din, za ½ leta pa 60 Din. Denar (veljavne jugoslovanske ali tuje bankovce ali ček) pošljite v lastnem interesu v priporočenem ali pa v denarnem listu.

Posamezne številke:

V Jugoslaviji po 2 Din. Dobe se v trafikah, knjigarnah in kolodvorskih prodajalnah. Kjer „Romana“ nimajo, zahtevajte, naj ga naroče. Direktna naročila izvršimo šele po prejemu zneska v bankovcih ali veljavnih znakih. V Italiji stane posamezna številka 80 stotink.

Naročila

In dopise pošljite na naslov: „Roman“, Ljubljana, Breg 10, poštni predal št. 345. — Rokopisov ne vračamo. Za odgovor priložite znak. — Oglasi po tarifi.

lhkrati, jo je gledal John Granger. Bil je zelo bled, bledejši kakor ga je kedaj videla v življenju. In ko jo je tako gledal, je s praga sobe, kjer je stala, videla, kako je počasi dvignil roko in pokazal na svoje čelo. V luči ognja je takrat zagledala na levem sencu temnordeč madež kakor od velike rane.

Pokrila si je obraz z rokami, vsa je trepetala od groze in iz grla se ji je utrgal pridušen krik; pol nezavestna se je zgrudila na stol. Ko je potem odkrila obraz, je bila soba prazna, veselo je skakal sij ognja po stenah in nikjer ni bilo več sledu o prikazni.

Povedala je svojemu možu, kaj je videla, tudi o rani na sencu, ki je prvič ni bilo. Mož jo je poslušal zelo resno. Ponovitev prikazni mu je dala misliti. Če je vse skupaj samo čutno slepilo, in Robert Ashley je bil trdno prepričan, da je, je to zelo nevarno slepilo, in ni vedel, kako naj ga prežene iz njene domišljije. Vrhu vsega je prišla zdaj še ta rana na sencu — zanjo neizpodbiten dokaz, da se je Johnu Grangerju nekaj zgodilo.

In ta človek živi že ves ta čas zdrav v Ameriki! A kako bi to dopovedal ženski, ki rajši verjame svoji bolni domišljiji?

Suzana ni mogla več pregnati misli o tem, kaj je videla; bila je trdno prepričana, da se ji je prikazala senca smrti in da je v teh prikaznih neki namen. Podnevi, naj se je še tako skušala zamotiti z delom, je misel na prikazen skoraj ni zapustila; ponoči, v smrtni tišini, ko je njen mož mirno spal zraven nje, je dostikrat po cele ure bedela v mislih na Johna Grangerja.

Na svoje pismo še vedno ni dobila odgovora, čeprav je bil že davno potekel rok, ko bi bil odgovor moral priti.

„Robert,“ je nekega dne iznenada rekla svojemu možu, „mislim, da je John Granger že zdavnaj mrtev.“

„Suzana, Suzana, ko bi si vendar že Johna izbila iz glave! Kdo pa potem piše po njegov denar, če ne on?“

„Nekdo mora vedeti za ta denar — v Hillboroughu ljudje vse vedo o svojih sosedih — in ta človek pozna tudi njegovo pisavo, da ponaredi njegovo pismo. Ne verjamem, Robert, da bi bil prišel v Ameriko. Nekaj se mu je moralo zgoditi, nekaj strašnega — tisto noč, ko je odhajal iz Hillborougha.“

„Kako, Suzana — nekaj naj bi se mu bilo zgodilo, in mi ne bi o tem ničesar zvedeli?“

„Morda ga je kdo napadel iz zasede in upil. Precej denarja je imel tisti večer s seboj, Robert; iz Londona se je hotel odpeljati na „Washington“, in je vso prtljago poslal naprej v neko gostilno blizu пристanišča. Riši tem ljudem, Robert, in vprašaj jih, ali je prišel tja ob napovedanem času; in še to te prosim, da poizveš na postaji, ali se je odpeljal tisto noč.“

„Če želiš, Suzana, nič lažjega ko to. Le tega bi te prosil: ne vdajaj se več tem strahovom zastran Grangerja — prej ali slej boš sama izprevidela, da so to res samo strahovi.“

Robert je izpolnil željo svoji ženi in pisal na Victoria-Hotel v Londonu, ali se je tam ustavil 24. julija lanskega leta neki John Granger, čigar prtljaga je že prej prišla iz Hillborougha, kdaj je hotel zapustil in kam se je potem obrnil. Tudi na hillborouško postajo je šel, da povpraša načelnika in železničarje, ali kaj vedo, kdaj se je John Granger odpeljal.

Toda ne načelnik postaje ne vratarji niso mogli Robertu postreči z zadovoljivim odgovorom. Eden, dva železničarja si nista bila prav na jasnem, ali Johna Grangerja na videz vobče poznata; tretji ga je sicer prav dobro poznal, pa ni mogel z zanesljivostjo

Majhno okrepčilo

ki ga bo kmalu konec.

reči, da bi ga bil tisto noč videl. Načelnik je odločno izjavil, da ga ni videl.

„Ob tem času imam dosti dela z ureditvijo poštnih zavojev,“ je rekel. „Zato je prav lahko mogoče, da kakega potnika ne opazim. Mislim pa, da bi se bil Granger že iz vljudnosti poslovil od mene; saj ga poznam še iz otroških let.“

Robert Ashley je vedel, da ti podatki Suzane ne bodo zadovoljili; še manj pa jo je mogel zadovoljiti odgovor, ki je prišel iz Londona dan ali dva nato. Hotelir „Victorije“ je namreč pisal Mr. Ashleyu, da se je lastnik prtljage iz Hillborougha oglasil pri njem šele proti sredi avgusta. Natančnega dneva se ne spomni; ve le to, da so kovčegi ležali v hotelu nekaj delj ko tri tedne in da je že hotel dati v liste oglas, ko se je lastnik pojavil.

Tri tedne! In John Granger je poslovil od Suzane Lorton tisti julijski večer, in je rekel, da se takoj odpelje v London. Kje je bil ves ta čas? Kaj je počel?

Robert Ashley je hotel stvar obrniti v nedolžnejšo smer. Granger se je utegnil poslednji trenutek premisliti — morda že na postaji — in se je odpeljal drugam, da se poslovi od prijateljev. Toda Suzana je povedala, da John

drugi prijateljev ni imel kakor v Hillboroughu, in da se nikdar ni premislil, če se je za kakšno stvar odločil. Zdaj je bila neomajno prepričana, da se je njenemu prijatelju nekaj hudega zgodilo in da so bila pisma iz Amerike ponarejena.

Ashley je le nerad zaupal prijatelju Simmonsu istorijo o prikaznih, vendar jo je moral povedati, če je hotel pojasniti, zakaj se je obrnil s pismom na londonskega hotelirja.

(Konec prih.)

Spet med živimi

Nadaljevanje z naslovne strani
omahnila je nazaj. Navzoči sorodniki in prijatelji so pogledali v smer njene iztegnjene roke in zagledali — Tobijo, ki je ne meneč se za nikogar, zasipal svoj lastni grob.

Pogrebci pa so se hitro zavledli. Obstopili so kopajočega pokojnika in ga ogovorili.

Tobija je šele takrat dvignil glavo in se prestrašil, ko je zagledal svojo ženo.

„To je pa že preneumno!“ je jezno zagodrnjal. „Človeku še na pokopališču ne dajo miru!“

„Oh, ali si res ti, dragi, ljubljene Tobija?“ je tedaj vzkliknila Jedrt. „Ali si res ti? Vrne se k meni! Saj priznam, da sem kriva, in obljubim ti, da se bom poboljšala!“

Združenim prošnjam pogrebcev se je naposled posrečilo moža pregovoriti, da se vrne domov.

*

„Povej mi vendar, Tobija, mu je potem rekel njegov brat, „kako si nas mogel tako prestrašiti in nam pisati, da te ni več med živimi?“

„Nu, saj je bilo res,“ se je namuznil Tobija. „Postal sem — grobar, in živel med mrtvimi.“

Od mrtvih vstali pokojnik se je zadovoljen vrnil domov. In zdi se, da se je njegova žena res poboljšala, zakaj Tobija je še vedno „med živimi.“

SRCE V OKOVIH

Roman

Napisal Mirko Brodnik

Ta roman je začel izhajati v 9. številki letošnjega letnika „Romana“. Današnje nadaljevanje je osemindvajseto. Novi naročniki lahko dobe še vseh prejšnjih sedemindvajset nadaljevanj.

Četrty del

SKRITI ZAKLAD

Desetopoglavje
NA POTI ZA ZAKLADI

Preden je bilo poldne, je profesor razbral tisto stran pergamenta, kjer je bila opisana pot. Glasila se je takole:

„Od mesta, kjer stojiš, poglej proti zapadu. Gozdovi se vijejo pred teboj. Počakaj, da zaide sonce o kresu, in pojdi v njegovi smeri. Dolga je pot, toda drži k uspehu. In ko prideš na samotni grič, zavij na levo roko in se spusti navzdol, dokler ne prideš do globeli, ki ji ne moreš izmeriti dna. Ob njej zagledaš velik kamen, ki ti pove, da nisi več daleč od svojega mesta. Obrni se v smeri, odkoder vleče burja in prihaja vihar, in pojdi mu naproti in našel boš dva tisoč čevljev od ondod majhno jezero.

Pod jezerom je svetišče.

To jezero se izliva v majhno reko. Ob njenem kolenu je skrit vhod v bivališče naših bogov. Tja pojdi!“

Ko je profesor prečital našim znancem te vrste, mu je lice žarelo od zadovoljstva.

„Zdaj vemo vse,“ je vzkliknil Branko navdušeno. „Pot nam je odprta.“

Oskrbnik, ki ga je že Nadja o vsem poučila, je tedaj stopil v sobo in jih vprašal, kaj naj vse pripravi za pot. Naročili so mu, naj poskrbi, da bodo imeli dovolj jedi za štirinajst dni, kajti prej se najbrž ne bodo vrnili, in dovolj orodja, ker ga bodo pri kopanju potrebovali. Naročili so mu, naj pripravi pet konj in še tri, ki bodo nosili orodje in hrano. Potem je moral pripraviti tri šotore, ne-

kaj praznih zabojev in še druge malenkosti. Ko je zvečer Nadja pregledala priprave za pot, je videla, da oskrbnik ni ničesar pozabil.

Drugo jutro, še preden je solnce vstalo, so bili naši znanci že na potu. Nadja in profesor sta jezdila spredaj, ker sta poznala pot. Ostali pa so skrbeli za konje, ki so vlekli tovore. Ko je solnce pogledalo izza obzorja, so se že bližali samotni hiši, kjer se je začela njihova pot, kakor jim jo je ukazovalo sporočilo na starem rokopisu.

Prvi večer so počivali ob vhodu v pragozd, ki se je širil pred njimi, kakor daleč jim je segalo oko. Profesor je preračunal, da bodo imeli še kake štiri ali pet ur do jezera, kjer je skrito staro svetišče.

Toda teh štiri ali pet ur se je zavleklo tako, da so šele pozno popoldne prišli do onega samotnega griča, kjer jim je rokopis ukazoval, da se morajo obrniti na levo. Pragozd je bil tako zarasel, da dostikrat niso mogli skozi in so si morali s sekiro utirati pot zase in za konje. Razmočena zemlja je bila vzrok, da so se časih udirali do kolen v blato, in čim dalje so prišli, tem slabše je bilo. Tudi do globeli, ki ji ne moreš izmeriti dna, kakor je pravil rokopis, torej do prepada, ki se je skrivaval sredi drevja, so prišli. Profesor je ugotovil, da je morala biti ta ogromna zev v zemlji sled meteorja, ki se je zaril v globino in napravil brezno. Največ so se zamudili z iskanjem kamna, ki naj bi jim povedal, kje se morajo obrniti proti severu, to je v smeri burje. Našli so v vsej okolici samo en kamen in profesor je

bil prepričan, da je pravi, čeprav je čas izbrisal napis, ki bi bil moral biti na njem. Videlo se je, da so ta kamen morali nalašč sem prinesiti, da bo služil za kažipot. Od ondod je pot zavila v hrib in postajala čedalje neprodinjša. Za dobrih sedem sto metrov, kolikor je morala znašati razdalja med kamnom in jezerom, so potrebovali štiri ure in bila je že globoka noč, ko so prispeli do brega jezera, ki je pod svojim dnom skrivalo staro svetišče.

Tam so postavili šotore. Napravili so skromno večerjo in potem legli spat. Prestani napor in dolga, utrudljiva pot so jih tako izmučili, da so takoj zaspali.

*

Hrzanje konj je prebudilo Branka, ko so komaj jele izginjati na nebu zvezde. Ni mogel več spati. Tiho je vstal, da ne bi zbudil prijateljev, odgrnil zastor šotora in stopil v hladno jutro. Od vzhoda je vel veter, ki mu je hladil razbeljeno čelo. Pretegnil si je premrle ude in globoko potegnil vase jutranji zrak, da so se mu napele prsi. Potem je stopil počasnih korakov proti malemu jezeru, ki je ležalo pred njim. Lahna meglica je vstajala iz njega in izginjala. Kmalu se je začelo svetliti na vzhodu. Na obzorju se je prikazalo solnce in vrglo svoje prve žarke na prostrano pokrajino, ki je še vsa spala. Potem je nenaadoma oživila, kakor bi bil nekdo skrivaj prinesel v njo življenje. V drevju so se jeli oglašati ptiči in žvrgoleti svojo jutranjo pesem. Nekje nad njim je skakala veverica. Slišal jo je, toda dolgo je ni mogel opaziti. Šele potem jo je videl.

kako se je zibala vrhu smreke in skakala z veje na vejo. In zdajci je solnce obililo jezero in pozlatilo njegovo ravnino, ki je vsa drhtela v drobnih valovih.

Kakor zlati so bili ti valovi. Kakor bi bili izdajali, da se pod njimi skriva samo zlato. Branku je nekaj stisnilo srce. Bilo je kakor bolna slutnja, ki je ni razumel. Ali slutnja sreče, ali slutnja razočaranja? Ni vedel, in prav zato mu je srce še burneje utripalo v pričakovanju. Sedel je k jezeru v rošno travo in njegove misli so se izgubile v sanjarenju, ki ga je vsega prevzelo.

Nenadoma ga je predramilo govorenje, ki ga je čul za seboj. Njegovi tovariši so že vstali in prihajali k njemu. Videl je Janeza, ki je bil otovorjen s težkim krampom in lopatami, videl je starega dobrušnega profesorja, ki mu je sijal obraz v napetem pričakovanju, videl je Mitjo, ki je šel z njimi in kazal na obrazu brezskrbnost, kakor mlad fant, ki gre prvič na pot v svet in ne ve, kakšne težave ga še čakajo. Videl je Nadjo, ki je prihajala zadnja in si popravljala lase. Ta Nadja. Še zdaj, ko jih čaka toliko reči, se ti peča s svojo lepoto. Čudno, nikdar ni mogel razumeti ženske, zdaj pa še najmanj. In potem so prišli k njemu. Profesor ga je prijateljsko potrepil po rami in mu voščil dobro jutro.

„Če bo dan tako dober, kakor je jutro, bomo lahko veselili.“ mu je Branko odvrnil.

Šli so ob robu jezera, tja, kjer se je iztekala reka. Iti so morali globoko v gozd, da so prišli do kolena reke, o katerem je pisal rokopis.

Tu pa jih je čakalo novo presenečenje. Vhoda v podzemeljski rov, ki ga je pergamen omenjal, ni bilo nikjer. Lahna nejevolja je legla profesorju na obraz, toda hitro jo je pregnal.

„Najbrž je reka v tisočletjih spremenila svoj tek.“ je rekel. „zato bomo morali iska-

Kolinska

TVORNICA CIKORIJE

OKUSNA IN ZDRAVA je KOLINSKA KAVA!

ti. Daleč pa ne more biti, kajti reka teče v majhni dolini in v hrib gotovo ni nikdar tekla.“

Iskanje je bilo težko, kajti okolica je bila vsa zarasla. Sledov prvotne struge niso mogli najti.

„Zdi se mi, da naša reč ni tako lahka, kakor smo si mislili,“ je rekel profesor in jel spet majati z glavo. „Toda poskusiti moramo. Preglejmo vso okolico gozda, morda najdemo rešitev uganke, ki nam jo je zastavila priroda.“

In res so začeli iskati. Dolgo brez uspeha, potem pa je Mitja nenadoma zasledil kakih sto korakov od kraja, kjer je reka zavila proti severu, ogromno skalo, ki je zapirala pot v dolino. Vrnil se je k profesorju in mu to povedal.

„Tu bo vhod in nikjer druge,“ je dejal profesor. „Glavo bi stavil.“

Ni se motil. Na spodnji strani skale so našli z grmovjem zakrit rov, ki je izginjal v globino.

„Janez, zavijti sekiro,“ je dejal Branko in se tudi sam lotil dela. Kmalu je bil vhod

prost. Profesor je začel deliti vloge.

„Dva gresta s plamenicami naprej,“ je ukazal. „Rov ne more biti dolg. Mi pojdemo za vami.“

Branko in Janez sta prižgala plamenice. Zlezla sta v votlino. Takoj za njima je šel profesor. Soj plamenice je metel luč na kamenite stene votline, ki je žarela kakor tisoč biserov. Drobn kristali v skalah so se iskrili, da je jemalo vid. Votlina je postajala čedalje širša in se spuščala čedalje strmeje v globino. Kmalu je prešla v široko dvorano, ki je ni hotelo biti konca. Potem se je dvorana spet strmo zožila, odsekano kakor zid. V tem zidu so zagledali skalo, ki jim je zapirala pot naprej.

„Vhod v svetišče,“ je dejal profesor z drhtečim glasom.

Vseh se je polotilo silovito razburjenje. Še celo profesor, ki je bil prej zmeraj miren, je nenadoma izgubil glavo.

„Kako naprej?“ je vprašal Branko, ki je zaman iskal, kje se ta starodavna kamenita vrata odpro.

„Mislim, da ne bo tako težko,“ je odvrnil profesor, ko je spet nekako zbral misli. „Ključavnic takrat še niso poznali. Skala se mora vrteti v tečajih, morali bomo najti vzvod, ki jo premika. Ta vzvod mora biti ali na zgornjem ali spodnjem koncu. Posvetite mi!“

Kamenita vrata so bila visoka kake tri metre. Profesor je le s težavo splezal na vrh, toda videl ni ničesar, kar bi kazalo, da se vrata tam odpirajo. Potem je pogledal dol. Videl je, da je skala razklana prav do sredine.

„Mislim, da so stari prebivalci obračali skalo z veliko zagozdo,“ je tehtno rekel. „Kaj ko bi še mi tako poskusili?“

Ozrl se je po podzemeljski dvorani, toda nikjer ni zagledal nič primerne. Morali so iti po stari poti nazaj in zunaj pred vhodom v votlino posekati mlado drevo. Z njim so se vrnili h kamenitim vratom. Zataknilo so debeli konec v

razpoko in se z vsemi močmi uprli, da bi skalo obrnili, toda ni se premaknila.

„Tu je treba moči in ljudi,“ je rekel profesor. „Mi smo preslabi. Morda je krivo to, da že skoraj dva tisoč let teh vrat nihče ni odpiral. Votlina je vlažna in raztopljeni apnenec, ki pronicava skozi prst, je zalil vrata, da jih ni mogoče odpreti. Pogledati bomo morali po drugih sredstvih.“

„Kakšnih?“ je vprašala Nadja.

„Premisliti moramo. Z lastnimi močmi tega ne zmoremo.“

„Smodnik!“ se je takrat oglasil Janez. „Dovolj ga imamo, da razstrelimo vhod.“

„Nevarna reč,“ je menil profesor. „Ne smete pozabiti, da je nad nami jezero. Sodim, da je sicer najmanj deset metrov med njim in stropom votline, a vendar se bojim, da ne bi silni pritisk zrahljal kamena in prsti nad nami in nam dohoda za zmeraj zasul.“

„Nič drugega nam ne ostane,“ je skomignil z rameni Branko. „Čeprav je nevarno, moramo poskusiti. Drugih sredstev nimamo.“

„Potem moramo pač tako storiti,“ se je vmešala Nadja. „Koliko smodnika bo treba?“

„Ne preveč.“

Janez, ki je nosil s seboj velik rog napolnjen s smodnikom, si je jel ogledovati skalo. Potegnil je iz razpoke kol in vanjo nasul smodnika.

„Zdaj pa nazaj!“ je vzkliknil. „V petih minutah se bo odločilo.“ Zadelal je razpoko in natresel po tleh smodnika kakih deset metrov daleč v tankem traku.

Drugi so bili med tem že odšli iz votline. Janez pa je vzel vžigalico in prižgal.

Droben plamenček je jel švigati po tankem traku smodnika. Čedalje bliže razpoki je prihajal.

Janez je odšel v zadnjem trenutku. Komaj je stopil iz rova, že je za seboj začul silen pok, ki ga je skoraj oglušil. Po rovu je prilezel gost oblak dima, ki je izginil v ve-

tru, puščajoč za seboj drobno sled.

„Počakajmo, da se razkadi,“ je dejal Janez, toda videti mu je bilo, da bi bil najrajši takoj planil nazaj in pogledal kaj se je v votlini zgodilo. Ko se je oblak dima zredčil in počasi izginil, je prvi skočil nazaj in stekel po rovu. Plamenica mu je dogorevala. Razbeljene kaplje smole so mu padale na roke, a tega niti opazil ni.

„Vrat ni več, skale ni več!“ je kriknil, ko se je ustavil na koncu hodniku, kjer so prej velika kamenita vrata zapirala vhod. Zdaj je zijala pred njim velika temna jama, ki se je izgubljala v daljavi.

„Naprej,“ je vzkliknil.

Zagorele so nove plamenice in napeti pogledi so se uprli v neznano globino, ki se je pred njimi odpirala. Pod seboj so zagledali globoke stopnice, ki se jih še nič ni lotil zob časa. Šli so oprežno po njih navzdol, in iznenada so se zagledali v prostrani dvorani, ki ji niso videli konca.

Tedaj so si razdelili pot. Branko in Janez sta se obrnila na levo in desno, Mitja, profesor in Nadja pa so šli naravnost po sredi.

Čedalje bolj so se oddaljevali drug od drugega. Dvorana je bila videti brez konca. Počasi so se jim oči navadile teme, ki so jo plamenice le slabo prodirale, in opazili so obrise sten, ki so se širile pravokotno na obeh straneh in daleč pred njimi izginjale. Toda dvorana ni bila prazna. Zagledali so velike stebre, ki so jo podpirali, in na sredi veliko gmoto, ki je utegnila predstavljati velik kip. Prav taki kipi, samo

dosti manjši, so stali ob stenah.

„Pergamen ni lagal,“ je vzkliknil profesor. „V svetišču smo. Morda prvi po tisočletjih.“

Razburjenje, ki se jih je že nekaj dni držalo in jih ni hotelo pustiti, je takrat tako naraslo, da ga niso mogli več premagovati. Vse je drhtelo v njih. Nadji je šlo na jok; sama ni vedela, zakaj, in komaj je zadrževala solze. Zagristi se je morala v ustnice, da ni kriknila. Roka s plamenico se ji je tresla in težke kaplje smole so padale na ravna tla.

Tedaj pa se je Mitja nenadoma spotaknil in padel. Plamenica mu je zdrknila iz roke in se zakotalila po tleh. In nenadoma mu je ušel krik groze. Plamenica se je ustavila pred kupom kosti, človeških kosti, ki so ležale po tleh.

Naglo se je pobral in odskočil.

„Moj Bog, kaj je to?“ je vzkliknil.

„Pergamen ni lagal,“ je resno ponovil profesor. „V svetišču je prišlo do boja, ubežnike so premagali, in tu vidite edine ostanke velike tragedije, ki zanjo nihče ni vedel in ki bi bila ostala zmeraj zavita v temo, če je ne bi bili mi odkrili. Sovražniki so zmagali...“

Enajsto poglavje

PO SKRIVNOSTNEM ROVU

Stopil je h kupu kosti in pobral najbližjo lobanjo. Nese jo je k plamenici in jo jel ogledovati.

„Skoraj okamenela je,“ je dejal. „Isti pojav kakor pri vratih. Prepojena je z apnenecem, ki jo je obvaroval razpada. Ali vidite te sledove?“ je rekel in pokazal Nadji lobanjo. „Ali vidite udarec meča, ki jo je razklal? In ta lobanja je ženska,“ je potem dodal.

Nadjo je pretresel mraz.

„Ženska!“ je jeknila. „Ženska!“

Za blagajničarko

ali prodajalko ali sploh v pisarno želi službe mlada gosposdična z večletno blagajničarsko prakso. Ponudbe na upravo „Romana“ pod šifro „Zanesljiva“.

Še ta teden je čas za

„Da,“ je potrdil profesor. „Zdi se mi, da vem, kaj se je tu odigralo. Branilce so premagali, padli so pod mečem napadalcev in potem se je začel krvavi ples. Sovražniki so vse pobili, celo otroke in ženske in slabotne starce. Mrtva trupla so znesli na kup in šli...“

Spustil je lobanjo na tla. Pošastno je udarila ob kamen, da je po dvorani odjeknilo. Sam se je tega glasu prestrašil. Potem je prijel Nadjo za roko in jo obrnil v drugo stran.

„Pustimo to,“ je rekel. „Morda nas čaka še več groze. Pojdimo tja, kamor nam vele-va rokopis. H kipu boga zemlje, ki ga vidite v mraku pred seboj sredi svetišča. Tam je ključ k rešitvi naše uganke, če ga ni že kdo prej našel.“

„Čudno strah me je,“ je tiho šepnila Nadja. „Če bi bila vedela, kaj nas vse tu čaka, bi bila pustila vse, zlato in zaklade...“

„Nikar o tem ne razmišljajte,“ jo je miril profesor. „Kaj bi obujali spomine na to, kar se je zgodilo že tako davno, da ni več človeka, ki bi se pomnil. In zgodilo se je morda zato, da nam prinese srečo. Skoraj sem o tem prepričan,“ je dodal nato.

V tem so prišli do srede dvorane. Na visokem podstavku je stal ogromen kamenit kip, ki je z zaprtimi očmi pošastno in nemo zrl predse, kakor bi skrival v sebi vse, bistvo človeka in prirode. Ta kip je bil res nekaj čudovitega. Človeka je obšel neki strah, tajinstven in svet, pred kolosom, ki ga je videl pred seboj. Ni čuda, da so mu praznoverni prebivalci starih čarih časov izkazovali božje čiščenje, zakaj bil je res strašen v svoji veličastnosti.

„Zdaj prihaja čas,“ je tiho rekel profesor. „Pokličimo tovariše!“

„Romanove“ nagrade

V 27. številu „Romana“ smo objavili velik razpis nagrad. Vsi naši naročniki, ki pošljejo vseletno naročnino (80 Din), imajo pravico, da si izberejo iz pričujočega seznama popolnoma brezplačno in poštnine prosto knjig v vrednosti 30 Din, kdor poravnala polletno naročnino, pa za 15 Din. Če si izberete dražje knjige, plačate samo razliko.

Naročnino pošljite vsaj do 5. septembra t. l.

Vse podrobnosti in potrebna navodila dobite v 27. številu „Romana“ na str. 410 in 411, ali pa v upravi „Romana“, Ljubljana, Breg 10.

Knjige za vas

I. Romani, povesti i. dr.

1. Arcibašev, Sanin, roman	Din 50.—
2. Krafft, V oklopnjaku okoli sveta, roman I. in II. del nam je pošel	
3. Murger, La Bohème, roman	„ 36.—
4. Wilde, Slika D. Graya, roman	„ 36.—
5. Dostojevskij, Zapiski iz mrtvega doma, roman, I. del	„ 36.—
6. — II. del	„ 30.—
7. Govekar, Svitanje, zgod. roman	„ 35.—
8. Zevacco, Kraljevi vitez, roman	„ 35.—
9. Bourroughs, Tarzan, sin opice, roman, I.	„ 32.—
10. — II. Tarzan in svet, roman	„ 32.—
11. — III.: Tarzanove živali, rom.	„ 32.—
12. — IV.: Tarzanov sin, roman	„ 32.—
13. — V.: Tarz, mladost v džungli	„ 32.—
14. Dostojevskij, Idiot, rom. I. del	„ 32.—
15. — II. del	„ 32.—
16. — III. del	„ 32.—
17. — IV. del	„ 32.—
18. Hansson, Glad, roman	„ 32.—
19. Kmetova, V metezu, roman	„ 32.—
20. Bulwer, Poslednji dnevi Pompejev, roman, I. del	„ 32.—
21. — II. del	„ 26.—
22. Levstik, Višnjeva repatica, roman, I. in II. del	„ 30.—
23. Gaboriau, Zločin v Orčivalu, kriminalni roman	„ 25.—
24. — Akt št. 113, krim. roman	„ 26.—
25. Golar, Bratje in sestre, novele	„ 24.—
26. — Slov. balade in romane	„ 24.—
27. Mesko, Listki, novele	„ 20.—
28. Murnik, Na Bledu, roman	„ 16.—
29. Tolstoj, Kreutzerjeva sonata, roman	„ 16.—
30. Goncourt, Renée Maupérin, rom.	„ 16.—
31. Larisch, Razkrinkani Habsburganci	„ 15.—
32. Green, Za milijoni, krim. rom.	„ 14.—
33. Zeyer, Gompaci in Komurasaki, roman	„ 14.—
34. Albrecht, Ranjena gruda, povest	„ 12.—
35. Azov-Teffi, Humoreske	„ 12.—
36. Waldova, Vera, roman	„ 12.—
37. Garšin, Nadežda Nikolajevna, roman	„ 10.—
38. Mérimée, Verne duše v vicah, povest	„ 10.—
39. Feigel, Domače živali, humoreske	„ 10.—
40. Milčinski, Fridolin Žolna, humoreske, I. del	„ 8.—
41. — II. del	„ 8.—
42. Puškin, Pikova dama, novela	„ 5.—

II. Strokovne in poučne knjige

43. Skaltický, Kletarstvo	Din 60.—
44. Plečnik, Repetitorij anatomije I.: Skelet	„ 24.—
45. — II.: Mišičje	„ 24.—
46. — III.: Drobje	„ 24.—
47. — IV.: Obtočila	„ 24.—
48. — V.: Živčevje	„ 36.—
49. — VI.: Čutila	„ 24.—
50. Dr. Rus, Slovenska zemlja	„ 24.—
51. Sič, Kmečke hiše na Gorenjskem	„ 90.—

Nadja je zavpila. Rezko je jeknil glas po široki dvorani in nešteto krat se je vrnil odmev. Potem sta se jeli plamenici iz kotov bližati in kmalu so bili vsi zbrani pred starim kipom.

„Kdo bo poskusil?“ je vprašal profesor.

„Jaz,“ je rekel Branko.

Jel je ogledovati, kako bi najlaže splezal na podstavke, ki je bil tako visok, da se brez tuje pomoči ne bi bil mogel popeti nanj.

„Janez, postavi se h kipu in skleni roke. Stopil bom nanje in potem na tvojo ramo.“

Janez je ubogal in malo nato je Branko že stal na podstavku.

„Kako gre zdaj?“ je vprašal.

„Ali ste že pozabili? Prijetni morate malika za levico, vtakniti palec v izdolbino nad njegovim levim očesom in roko obrniti proti vzhodu.“

Branko je za trenutek pomišljal. Potem je nenadoma vzkliznil: „Pazite! Če se ne motim, pravi rokopis, da se potem pod kipom odpro vrata v rov. Stopite malo nazaj, da komu ne spodnese tal.“

Ubogali so. Branko pa je jel z desnico iskati vdolbino pod malikovim očesom. Našel jo je. Trdno se je oprijel kipeve levice in pritisnil. Nekaj je zahreščalo. Levica se je obrnila, naglo in sunkoma, da ga je skoraj vrglo na tla. Ob vznožju kipa je zaškripalo in mahoma je zazijala pred napeto pričakujočimi globel, komaj nekaj centimetrov od kraja, kjer so stali. Če se ne bi bili prej umaknili, bi jih bila globina požrla.

Nadja je preplašeno kriknila. Janez jo je v strahu prijel okoli pasu. Branko pa je počasi zlezal s kipa in stopil na tla.

„Pot je odprta!“ je dejal profesor. „Pojdimo po njej!“

HUMOR

Izostalo

„Zdaj pa naj mi kdo pove kako lepo rec, otroci,“ pravi učiteljica v soli.

Mimica, tovarnarjeva hči, vzdigne roko.

„No, kar povej!“

Mimica pogleda okrog sebe, potem reče: „izostalo,“ in sede.

Učiteljica jo začudenó pogleda.

„No, ali je to vse?“

Mimica prikimava.

„Nič več?“

Mimica odkima, potem reče:

„Zadnjič je prišla naša tajnica k atn in mu rekla: „izostalo!“ in ata se je prijel za glavo ter rekel: „Le-pa rec!““

Nedeljski lovec

„Ali si kaj ustrelil?“

„Seveda!“

„Kje pa imaš plen?“

„V bolnici!“

Ona že zna

„Nace, kaj pa rečeš svoji ženi, če prideš ponoči natreskan domov?“

„Samo „dober večer“, drugo pa ona pove.“

Pri zdravniku

„Torej v prvi vrsti morate malo jesti in zvečer ostajati doma.“

„Saj mi drugega tudi ne ostane, gospod doktor, če hočem poravnati vaš račun.“

Dvoumno

Moj prijatelj, pisatelj, je bil preteklo jesen na Gorenjskem, kjer se je precej dobro seznanil z neko gospodično. Kakor sem izvedel, je z njo tudi še pozneje dopisoval. Potem nisem o tem nič več slišal. Zdaj pa mi nenadoma piše: „... in bojim se, da ne bi literarni zgodovinarji priobčili po moji smrti korespondence s to gospodično, ki je med tem postala precej obsežna.“

Časopisno poročilo

Stekel pes se je zaletel na oglu stoječemu, nič hudega ne slutečemu očesu postave med noge in ga podrl, da je padel na trebuh.

Praktično

„Mama, Danica je popila črnilo iz očetovega črnilnika.“

„Ježeš, bog pomagaj!“

„Ni hudega, mama. Saj sem ji takoj potisnila pivnik v usta!“

Cesarska gesta

Hollywood. Dan snemanja veliga filma. Glavni prizor.

Cesar (Jannings) stoji na strehi palače. Spodaj buči razjarjeno ljudstvo: „Vlomite vrata! Vrzite plamenice v dvor!“

„Moje ljudstvo!“ zakliče Jannings točno po tekstu manuskripta. „Vzemite vse moje zlato, vse moje dragulje, vse moje cesarstvo. Toda pustite mi mojo ubogo Griffithovo!“

In vrže zlato med množice. Izprazni vse žepe. Vrže s strehe svojo cesarsko krono. Iz škrlatnega plašča vzame kup bankovcev in jih spusti v veter.

„Vzemite vse moje zlato!“

In meče. Meče. In končno potegne iz žepe denarnico in jo vrže med razjarjeno ljudstvo. Tedaj pa nenadoma zavpije:

„Prekinite!“

Ljudstvo — statisti — se umakne. Cesar spleza s strehe palače in nekaj išče po pesku.

„Kaj je, Jannings?“ mu zakliče Griffithova s strehe.

„Oh, v razburjenosti sem vrgel med drhal tramvajski povratni listek.“

Kratko in jedrnato

„Blagajnika iščete?“

„Kar dva. Starega in novega.“

Nerodna reč

Gospod Cmok pride v neko pisarno v Ljubljani in se prijavi sefu: „Dovolite, da se vam predstavim. Moje ime je Cmok iz Zaprte vasi. Moj nečak je že nekaj mesecev pri vas v službi.“

„O, vi ste, gospod Cmok! Kakšno presenečenje. Vaš nečak je ravno včeraj dobil dopust, da pojde na vaš pogreb.“

Varneje je

Ko pleše v cirkusu artistka v vrtočlavi višini na vrvi, se skloni Malči k svojemu možu:

„Kako nevaren poklic! Naj bog drži roko nad njo!“

„Pod njo, Malči, pod njo!“

Kdor zna...

Krojač tovarišu: „Kaj ti dolžniki vračajo račune neodprte? Napravi kakor jaz! Daj jih v parfimirane ovitke in žena naj napiše naslove, pa nobeden ne pride več nazaj!“

Izgovoriti se zna

„Kaj neprestano opazujete mojo ženo?“

„Vašo ženo? Briga me vaša žena!“

„Nesramnost. Tako govorite o moji ženi. Jutri vam pošljem sekundante. Streljala se bova!“

„Z veseljem! Ali imate lovsko karto?“

„Zakaj?“

„Moje ime je Zajec.“

Zareklo se ji je

Gospodinja izroči svojemu stanovalcu dopisnico, ki jo je pismo- noša prej prinesel. Neznani človek mu je pisal in ga imenoval lopova, goljufa, tatu in še marsikaj.

„Ali ste dopisnico prebrali?“ vpraša stanovalca nezaupno.

„Kaj pa vendar mislite?“ vzroji gospa, „tuje korespondence nikdar ne čitam, toda tega nesramneža bi na vašem mestu tožila.“

Šahovski mojster v kopeli

Doma, v družini

Popoldne na vrtu

V boljših rodbinah je navada, da se v nedeljo popoldne zberejo znanci na vrtu, da pokramljajo. Ta navada je že stara in se še zmeraj drži, ker je pač najbolj neprijetna oblika družabne forme. Vendar pa se je treba tudi malo ozirati na „modo“, ki predpisuje gotove reči, ki jih ne smemo prezreti, če hočemo, da bodo znanci radi k nam hodili.

V mestih je te sestanke bolj težko napraviti, ker mestne hiše nimajo vrtov, ki bi vsem zahtevam ustrezali. Vrše se lahko samo v predmestjih, kjer ima navadno vsaka hiša svoj vrt ali vsaj vrtič, pred vsem pa na deželi in na počitnicah.

Če hočete, da bo ta zabava bolj „oficijelna“, morate vsaj pet dni preden jo mislite prirediti osebno ali pismeno povabiti one, ki naj bi se je udeležili.

Treba je najti vse, kar bo goste zanimalo. Pred vsem za želodec. Navadno ni pravih malic, ki bi se vršile ob določeni uri. V kotu vrta je posebna miza, kjer je pripravljenih nekaj mrzlih jedi, sendvičev, peciva in drugih reči. Skrbeti je treba tudi za to, da so pri roki zmeraj čaj, likerji, limonada, kava ali kaj drugega. Ludi vino skorajda ne bi smelo manjkati.

Če nimate osobja, vam bo gotovo prav rada pomagala domača hči ali pa kaka gospodična, ki bo povabljen.

Za zabavo mladih je dobro; če jim najdete v razvedrilo kake igre; v zadnjem času se je v inozemstvu zelo uvedel mizni tenis ali kakor mu pravijo „ping-pong“. Tudi pri nas ga mladina že zelo goji. Pripraven je zaradi tega, ker zanj ni treba dosti prostora in se ga ni težko naučiti.

Na nekaj je treba pred vsem paziti. Če hočete, da bodo ljudje radi hodili na vaše popoldanske sestanke na vrtu, poskrbite, da bo na njih kolikor mogoče domače. Frakarstvo je morda lepa reč, toda na vrt in na take sestanke ne spada. Obleka naj bo navadna promenadna ali še bolj sportna.

Ker je namen teh sestankov pogovor, se ozirajte na to, da so pogovori med mladino drugačni kakor med starimi. Zato je ne dolgočasite z zahtevo, da bi se družila s starimi, ampak jo pustite, da se po svoje zabava.

Gube na vratu

Eden najbolj neprijetnih znakov prihajajoče starosti so gube, ki se napravijo na vratu. Povečini so posledica splošnega shujšanja, ki skrči kožo in jo naguba.

Navadno hočejo dame prikriti ta nedostatek z visokimi ovrtniki, ovrtnimi verižicami in drugimi podobnimi rečmi, ki že davno niso več v modi, pri tem pa ne pomislijo, da ti nenavadni predmeti še bolj vlečejo nase poglede in da ljudje, ki jih opazujejo, še prej vidijo nedostavek, ki ga hočejo s tem prikriti.

Naravnih sredstev za odstranitev gub ni, zato je treba čimbolj paziti, da ta pojav zavlečemo kolikor mogoče daleč v starost.

Ker so gube posledica shujšanja, je treba shujšanje preprečiti. Nadaljni vzrok nastanka gub je zmanjšanje elastičnosti kože. Tega se nam ni treba bati, če vrat redno masiramo. Pomagajo pa tudi razne kreme, ki vsebujejo mineralno blato. Niso prvovrstne samo za splošno masazo in ohranjanje elastične kože, ampak dostikrat pokažejo tudi presenetljive uspehe pri že zastarelih gubah.

Če so pa gube že zelo razvite in bi taka sredstva več ne pomagala, se je treba poslužiti operativne poti. To se napravi tako, da zdravnik nagubano kožo na vratu napne.

Utrujenje

Človek je največkrat prehlajen v prehodu od poletja na jesen. To ni čudno, kajti nikdar se tolikrat in tako nenadoma ne izprememi temperatura kakor v tem času. Zato se je treba utrditi. Pod tem razumemo vse, kar obvaruje telo pred škodljivimi vplivi prirode. Najprej mora biti koža toliko trdna, da ni podvržena vsaki najmanjši diferenci v temperaturi. Najboljše sredstvo, da to dosežemo, je voda in zrak. Temperatura vode in zraka vpliva na delovanje kožnih tvorbo, znojnic in zračnic, ki so zelo važni regulatorji človeške toplote.

Za utrjenje telesa, pred vsem kože, pa je važna tudi nega kože. Paziti je treba na milo, ki ni zmeraj tako, da bi ustrezalo vsem zahtevam kože, pa tudi na razne kreme, ki jih porabljamo.

Za utrjenje je nadalje važno stanje notranjih človeških organov. Ne smemo pozabiti na pravilno

hrano, ki odločilno vpliva na človekovo zdravje.

In čim več gibanja na prostem. Oni, ki zmeraj čepi v sobi, se bo najprej prehladil. Ne smemo pretiravati pri delu, kajti vsak prekomeren napor je škodljiv, ker manjša odpornost organizma. Skrbeti moramo, da ne bomo skoparili s spanjem. Paziti moramo, da smo dnevu in njegovi temperaturi primerno oblečeni. Ne preveč in ne premalo.

Pri vsakem „zdravljenju“ in tudi tu, pretiravanje ni primerno. Upoštevati je treba dejstvo, da koža ni samo obleka mesa in kosti, ampak živ organizem, ki ga je treba negovati. Le če se bomo ozirali na vse to, bomo z utrjenjem telesa uspeli.

Orehov, oziroma makov štrukelj

Potrebščine: 25 dk moke, 8 dk surovega masla, 3 rumenjaki, 2 dk sladkorja, 1 šestnajstinka litra zavrete siadke smetane, 1 nozna konicica Dr. Oetker-jevega vanilinovega sladkorja, pol zavojčka Dr. Oetker-jevega pecilnega praška, nekoliko soli.

Orehov nadev: 10 dk orehov, 10 dk sladkorja, 2 dk presnega masla, 2 žlici strdi.

Makov nadev: četrt litra stolčenege maka, četrt litra mleka, 3 dk rozin, 2 žlici strdi, 5 dk sladkorja.

Štrukljevo testo: Priprava: Iz gori naštetih potrebščin namesi testo, ki ga zloži kakor masleno testo, ter ga pusti četr ure stati. Orehov nadev se napravi tako-le: Skuhaj sladkor, deni vanj zmlete orehe in naposled presno maslo ter strd; potem daj nadev hladit. Stolčeni mak pa z mlekom skuha in dodaj potem sladkor ter rozine. Sedaj razvaljaj štrukljevo testo, ga razpolovi in daj v eno polovico orehov nadev, v drugo pa makovega; štrukelj zvij, obloži v obliki mreže s tinkimi testenimi prameni, izrezanimi s kolesčkom, pomazi z rumenjakom in peci v (ohlajeni) pečici.

Praktični nasveti

Bele madeže na poliranem pohištvi, nastale od vročih skled, ki si jih položila nanj, ali pa od vroče vode, posušeš z vlažno kuhinjsko soljo ali pa z vlažnim pepelom smotke. Čim starejši je madež, tem delj mora sol ostati na njem, potem pa jo s krpicco odrgneš s pohištva in očistiš. Nato podržiš plutovinast zamašek nad plamenom; da nekoliko zogleni, in z njim drgneš nekaj kapljic olja ali petroleja tako dolgo, da se pohištvo spet vrne politurni lesk. Naposled dobro potegni po polituri še z volneno krpo.

Vlažne stene, ki se na njih začena tvoriti plesen, zlasti za slikami in pohištvo (omarami, posteljami), namažeš s špiritom, ki mu primešaš 2% salicilove kisline v prašku.

Urejuje Boris Rihteršič

Jubilejna Paramountova produkcija

Dvajset let bo, kar je bil ustanovljen Paramount, organizacija, ki je mednarodna ne samo po številu držav, kjer igrajo njene filme, ampak tudi po številu jezikov, v katerih so ti filmi napravljeni. Ogronomi in številni ateljeji, kjer delajo najbolj nadarjeni umetniki vseh narodnosti, stoje v centrih sveta, Hollywoodu, New Yorku, Londonu in Parizu. Za dvajsetletnico delajo v njih filme, ki bodo prekosili vse dosedanje po kvaliteti in po mednarodnosti.

Med najboljšimi letošnjimi filmi so tile:

„Tabu“, poslednji film velikega nemškega režiserja Murnaua, ki so ga napravili na otokih Južnega morja in kjer ne igra noben belokožec. Ta film nam odkriva nov, čaroben svet, kraje, ki jih še nihče med nami ne pozna.

Potem trije filmi Marlene Dietrich, vsi v režiji Josefa Sternberga: „X-27“, z Victorjem McLaglenom, „Žena in lev“ in „Indiskreacija“. Pozabiti ne smemo tudi filmov najbolje plačanega igralca Mauricea Chevalierja v režiji Ernsta Lubitscha „Smehljajoči se poročnik“ in „Veseli mušketir“. Tretji njegov letošnji film „Življenje je lepo“ je napravljen po znani komediji Marcela Acharda.

Tudi znani nemški filmski igralci igrajo v filmih evropske produkcije. Med njimi bi najprej omenili „Bohemsko ljubezen“ z Liano Haid, Lien Devers, Oskarjem Karlweisom, Walterjem Rillo in drugimi. Dimitrij Buhoveckij je režiral film „General Platov“ s Conradom Veidtom in Olgo Čehovo po znani Zilavčevi drami; Leo Mittler je režiral „Koncert v dvoje“ z Olgo Čehovo, Walterjem Janssenom in Oskarjem Karlweisom, mladi Dunajčan Emmo, ki se je izkazal s svojo režijo filma „Poročim svojega moža“, pa dela novo veselogra. V nemškem govorečem filmu „Noči v Portsaidu“ igrajo zvezdniki raznih narodnosti in vsak govori svoj jezik. To je zanimiva in značilna novost. Med drugimi bomo tam videli Schlettowa, Gustava Fröhlich, Nadjo Sibirskajo in druge. Leo Mittler je napravil film „Skok v vrtnice“, kjer igra glavno vlogo simpatična Nemka Cilly Feindt; Karl Anton „Golo resnico“, Aleksander Korda „Zlato sidro“, Maks Reichmann pa film „Klovn Marko“.

Dolores del Rio se je vrnila k filmu in dela zdaj govoreči film, ki

bo njen prvi v španščini. Rosita Morena, znana španska umetnica in lepota, igra v dveh španskih filmih, „Beneške noči“ in „Španska kri“. Divji zapad nam bosta pokazala Richard Arlen in Fay Wray v filmu „Conquering Horde“. George Bancroft se izkaže v novem pomorskem filmu „Signali v nevihti“. Ana May Wong igra glavno junakinjo filma „Hči zmaja“. Ernst B. Schödsack je napravil dva filma, „Rango“ in še enega, s katerim pa še ni gotov. V njem bomo videli življenje zveri v pragozdovih. Seveda ne bo manjkalo tudi Harolda Lloyd, ki vsako leto razveseli naše občinstvo.

Skoro nemogoče je naštet vse filme, ki jih bo v novi sezoni prinesla jugoslovanska podružnica Paramounta. Posebno pazno je treba obrniti na Paramountove zvočne tednike, ki pokažejo vse aktualne dogodke sveta v sliki in glasu. Kot posebno novost bi omenili, da bodo letos posamezne prizore tolmačili v nemščini, ne pa angleščini, kakor doslej. Razen tega bo Paramount prinesel zvočne magazine v našem jeziku. Za smeh si je brskrbel 18 popularnih risanih filmov Maxa Fleischerja, kjer nastopata ljubavni par Bimbo in Putzie. Tak Paramountov program najdostojneje proslavlja pomembni jubilej.

Greta Garbo v filmu „Romanca“

Greta Garbo, ki je danes znana vsakomur, ki je kdaj čul o filmu in kinu, Greta Garbo, ki o njej sanjajo vsi mladi fantje in dekleta, je napravila film, ki je v njem še lepša, kakor kdaj doslej. Ali ni s

Anita Page

Nills Asther

temi besedami dosti povedano? Ali se vam ne zdi, da je pretirano? Morda se vam bo zdelo, toda ni.

„Božanska“ Greta igra v filmu „Romanca“ vlogo znamenite italijanske plesalke, ki jo je v začetku osemdesetih let preteklega stoletja

slavil ves New York. Tam se spozna z mladim pastorjem, ki pa pred njo zbeži. S tem zbudi njeno pozornost. Plesalka uporabi vsa sredstva, ki so lepi ženski na razpolago, da ga zapelje. To se ji tudi brez težave posreči.

Njena lepota je neizrečna, njena dražestnost človeka očara — in mladi duhovnik častno podleže. Zaljubljeni se vanjo do blaznosti in tudi ona ni proti njemu ravnodušna. Tako se rodi ena najlepših ljubezni. Zapreke se jima postavljajo vse povsod nasproti, toda premagata jih in po petih letih se združita za zmeraj.

Partnerja Grete Garbo sta mladi nadarjeni Gavin Gordon in naš stari znanec Lewis Stone.

Videti Greto Garbo v tem filmu je res užitek. Tako govorijo vsi, ki so ta film videli. V njem je Greta razvila vse svoje igralske sposobnosti do viška in pokazala, da je res umetnica, ki ji ni para.

Ta film pride tudi k nam in bo gotovo dogodek prve vrste.

Hollywoodski vtisi Richarda Falla

Pred kratkim se je vrnil iz Hollywooda komponist Richard Fall. Bil je angažiran pri Foxu in je napisal glasbo za dva filma. Eden izmed njih se imenuje „Liliom“ in je napravljen po komediji Madžara Molnaria, drugemu so pa dali naslov „Merely Mary Ann“.

Ko sem prišel lani v Hollywood, sem bil v skrbeh, pripoveduje Richard Fall. Toliko so mi pravili o ameriskem tempu, da nisem bil čisto gotov, ali bom mogel vzdržati. Mislil sem, da me bodo takoj vpregli, in da bom moral delati po deset ur na dan. Bil pa sem ugodno presenečen, ko so mi rekli, da se ne mudi in da bi bilo dobro, če ostanem dva ali tri mesece brez dela, da se malo privadim. Rekli so mi tudi, naj grem malo po ateljeje, da se bom kar najbolje seznanil s hollywoodskimi razmerami in metodami.

Reči moram, da je Fox pokazal dosti razumevanja za potrebe umetnikov. Njegovi ljudje so spoznali, da se mora ustvariteljski duh najprej uživati v neznane razmere, če hoče delati brez motenj. Povsod so mi šli na roko.

In kaj vem o Hollywoodu samega? V nekakšni krizi živi. Toda ta kriza je zdrava. Od časa do časa se mora produkcija izoremeniti, da gre naprej z zahtevami občinstva in časa. Te krize omenijo navadno prihod boljših filmov.

V Hollywoodu sem se tako dobro počutil, da se vrnem tja takoj, ko napišem svojo najnovejšo opereto.

Filmski drobiž

Greta Garbo dela zdaj film o Suzani Lennox. Tu govori v štirih jezikih. V nekem prizoru, ki se godi med diplomati, pozdravi goste v

angleščini, nemščini, francoščini in svojem materinskem jeziku, švedščini.

Paul Wegener bo vendarle še igral v filmu. Danes smo zvedeli, da je angažiran za film „Upor ribičev“, ki ga dela ruska filmska družba Mešrabbom v zvezi z nemško družbo Prometej. Režiral ga bo nemški režiser Piscator.

Igo Sym je trenutno na Dunaju, kjer igra po gledališčih. Tam ostane najbrž še ves avgust in prvo polovico septembra. Potem se vrne v Pariz kjer bo spet igral pri Paramountu.

Conrad Veidt je rojen 22. januarja 1895. Brigitte Helm 17. marca 1908; Lil Dagover 30. septembra 1894. Tauberjeva mala partnerica v filmu „Velika atrakcija“. Marianne Winkelstern pa 24. marca 1914.

Renate Müller je že zdrava.

Fritz Kortner, ki je zaslovel po svojih vlogah v „Atlantiku“ in „Bratih Karamazovih“, se bo letos pokazal v treh ali štirih filmih, ki jim ba še ne vemo naslova.

Lien Deyers je rojena 1. 1911. Njeni letošnji filmi so: „Vojvoda Reichstadtski“, „Možje okoli Lucy“, in „Njegov vzrok za ločitev“.

Ker so zaradi finančne krize znižali plače nemških gledaliških igralcev na maksimalno 3000 mark (okrog 40.000 dinarjev) na mesec in samo v izjemnih slučajih dovolili še udeležbo na dobičku, se kaže ista namera tudi pri filmskih družbah, vendar pa se še ne ve, ali jo bo mogoče izvesti, ker so razmere pri filmu čisto drugačne.

Aleksander Kozić

koncesijonirano elektrotehnično podjetje

Ljubljana

Cesta v Rožno dolino 44

Tel. 30-41

se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela. — Izvršitev strokovnjaška. — Cene zmerne.

KLJUKARNA ST-DEU
LJUBLJANA DALMATINOVA 13

Kupon 36 film

FILMSKA UGANKA

Namestu filmskih vprašanj dajemo danes za izpremembo filmsko uganko. Pričujoča slika predstavlja kose razrezanega portreta filmske igralke. Kose je treba izrezati, pravilno sestaviti in nalepiti na papir. Spodaj napišite ime igralke in družbo, kjer igra. Ne pozabite na kupon, ker gredo vse rešitve brez njega v koš.

Za nagrade razpisujemo kakor vselej

20 VELIKIH FILMSKIH FOTOGRAFIJ,

ki jih razdelimo med 10 reševalcev. Rešitve vprašanj v 34. številki so: 1. Josef von Sternberg; 2. Lissi Guldovič; 3. Marlene Dietrich; 4. pri MGMu; 5. John Boles.

Nagrade dobe:

5 slik: Vrečar Krista, Št. Vid;
4 slike: Bličar Helma, Ljubljana;
3 slike: Trebnik Ivica, Ponikve;
2 slike: Blažič Herman, Maribor;
po eno sliko: Rolke Ivan, Ptuj;
Tarkuš Blaž, Vuhred; Čater Franc, Brežice; Sedeu Anton, Zagreb; Križman Zofi, Vrhe in Breznikar Marta, Petkovec.

Foto aparate in potrebšćine

dobite v največji izbiri v

Drogeriji „Adrija“

Mr. Ph. S. Borčič

Ljubljana, Šelenburgova ulica 1

Telefon št. 34-01

Zahtevajte cenik!

Blagovna znamka

„Svetla glava“

se je obnesla. — Med tisoči znamk, ki se priglašajo vsako leto, pač ni nobena postala znana kakor ta. Radi pozornosti, ki jo vzbuja slika, in radi globokega svojega pomena je postal znak nepozaben. „Znamka Oetker“ lamči za najboljšo kvaliteto po najnižjih cenah in radi tega načela so

Dr. Oetker-jev peclni prašek
Dr. Oetker-jev vanilinov prašek
Dr. Oetker-jev prašek za pudinge itd. tako močno razširjeni.

Leino se proda mnogo milijonov zavojčkov, ki pomagajo „prosvitljenim“ gospodinjam postaviti v kratkem času na mizo tečne jedi. Marsikatera ura se je prihranila, mnoge nevolje radi slabega kipenja močnikov je izostalo.

Otroci se veselijo, če speče mati Oetkerjev šartilj, in v otroški sobi ni ničesar boljšega, nevo je Oetker-jev puding s svežim ali vkuhanim sadjem ali s sadnim sokom.

Pri nakupu pozor na to, da se dobe prístni Dr. Oetker-jevi fabrikati, ker se čisto ponujajo manj vredni posnetki.

Dr. Oetker-jev vanilinov sladkor je najboljša začimba

za mlečne in močnate jedi, pudinge in spenjeno smetano, kakao in čaj, šartilje, torte in pecivo, inžen konjak.

Zavojček odgovarja dvema ali trem strokom dobre vanilije.

Ako se pomeša 1/2 zavojčka Dr. Oetker-jevega izbranega vanilinovca sladkorja z 1 kg finega sladkorja in se dasta 1 do 2 jajčni žlici te mešanice v skodelico čaja, tedaj se dobi aromatična, okusna pijača.

Dr. Oetker-jevi recepti za kuhinjo in hišo

prinašajo izbiro izvrstnih predpisov za pravo enostavnih, boljih, finih in calfinelših močnatih jedi, šartiljev, peciv, torti, t. d.

Za vsako obitelj so največje važnosti, ker najdejo po njih sestavljena jedila radi svoje enostavne priprave, svojega odličnega okusa in svoje lahke prebavljivosti povsod in vedno pohvalo gospodinje — tudi onih, ki stavilo večje zahteve — in ker je, kakor je pokazala izkušnja, vsako ponesrečenje tudi pri začimnicah izključeno.

Oetker-jevo knjigo dobite zastoni pri Vašem trgovcu; ako ne, pišite naravnost na tovarno

DR. OETKER, MARIBOR.